

ครุคินถิ่น : ความหวังของเด็กไทยในฐานะครูผู้เปลี่ยนแปลง

KRULOVEHOME: EXPECTATION OF THAI CHILDREN AS TEACHERS WHO CHANGE

อาเดช อุปันนท์. สุปิน วันนันทา

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

“ครุคินถิ่น” เป็นผลผลิตและความคาดหวังของวงการศึกษาระดับชาติและสังคมไทย ที่จะเข้ามามีส่วนสำคัญในการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการผลิตครูของประเทศ มีจุดเน้นสำคัญเพื่อคัดเลือกคนดี คนเก่งเข้ามาในวิชาชีพครู เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถบรรจุในภูมิลำเนาของตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ลดปัญหาการโยกย้าย แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในพื้นที่การศึกษา ดังนั้น ประเด็นสำคัญของการผลิตและพัฒนาครุคินถิ่น คือ การสร้างความเปลี่ยนแปลงในตัวครู ที่จะมีแรงผลักดันต่อไปยังเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาและพื้นที่ โดยหลักคิดดังกล่าวอยู่ภายใต้พื้นฐานการเปลี่ยนแปลงในตัวครู 3 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและทักษะความเป็นครู และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : ครุคินถิ่น. ความหวัง. เด็กไทย. ครูผู้เปลี่ยนแปลง

Abstracts

"KruLoveHome" is the preparation and expectation of education and Thai society that will be an important part in the reform and change of the quality of education of Thai children and youth. That is a policy and strategy for reforming the country's teacher preparation there is an important focus for selecting good man. genius come into the teacher profession. After graduation. they can be filled in the post of own domicile in order to develop local communities. reduce migration problems. resolve the problem of lack of teachers in the educational areas. Therefore. the important issue of the preparation and development of KruLoveHome is to create changes in teachers that will have pushed forward to children and youth in schools and areas. The concept is based on 3 points. including attitude and

orientation changes. personality changes. and teacher skills. changing techniques and how to manage learning.

Keywords: Krulovehome. Expectation. Thai Children and Teachers Who Change

บทนำ

“ครู” เป็นบุคลากรซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาเพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : หน้า 5) สะท้อนให้เห็นว่าภารกิจของครูเป็นภารกิจที่สำคัญ สังคมส่วนใหญ่จึงมุ่งหวังให้ครูพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพเทียบเท่านานาชาติ ประเทศ โดยหน้าที่สำคัญคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้อบรมสั่งสอนผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงาม ให้เป็นผู้มีความรู้มีทักษะความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข “ครู” จึงเป็นคำสำคัญที่ใช้เรียกบุคคลผู้มีคุณูปการในการอบรมสั่งสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่ตนเองหรือคนอื่นๆ โดยคุณค่าและความสำคัญของความเป็นครูนั้น มีผลอย่างยิ่งต่อความรู้สึก ความคาดหวัง และการยอมรับของคนในสังคม จนกระทั่งสามารถยกย่องบุคคลคนนั้นว่าเป็น “ปูชนียบุคคล” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ควรบูชา โดยในความหมายนี้ไม่ได้หมายถึง “ตัวของคนที่เป็นครู” แต่หมายถึง “ความเป็นครูในตัวคน” ดังนั้น อาชีพครูจึงถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไปจนถือได้ว่าครูเป็นผู้นำทางสังคม

แนวคิดและหลักการโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดและความเป็นมา

โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น หรือ “ครูคืนถิ่น” เป็นแนวคิดที่มีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาวิกฤตคุณภาพการศึกษาไทย ที่พบว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมากและมีความต่อเนื่อง โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2558 สูงกว่า 5 แสนล้านบาทคิดเป็น 4 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) นับเป็นชาติที่ลงทุนด้านการศึกษามากเป็นอันดับต้นๆของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558 : หน้า 1) ในขณะที่

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) มีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ในปี ค.ศ.2014 (พ.ศ.2557) พบว่า คุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในอันดับ ที่ 86 ของโลก และอันดับ 7 ของอาเซียน ขณะเพียงประเทศเวียดนาม กัมพูชา และพม่า (CEP: Centre for Educational Psychology. 2014) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559 (อัครา) : หน้า 2) และในงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) พบว่า วิชาชีพครูมีปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ลดต่ำลง ในขณะที่วิกฤตศรัทธาต่อวิชาชีพครูก็ส่งผลอย่างยิ่งต่อคุณภาพที่ลดต่ำลงของนิสิต/นักศึกษาที่เข้าเรียนครูและต่อขวัญกำลังใจของผู้ที่อยู่ในอาชีพครู สอดคล้องกับที่ เปรื่อง กิจรัตน์ภร (2554) ได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรงและเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคน แต่สังคมและประเทศชาติให้ความสำคัญกับครูและความเป็นครูลดลงเรื่อยๆ การให้ความสำคัญกับการศึกษาแต่ละเลยการให้ความสำคัญกับครู จึงส่งผลการลดลงอย่างต่อเนื่องของคุณภาพการศึกษาของประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านการผลิตและพัฒนาครูหลายประการ เช่น ระบบการผลิตครูขาดความต่อเนื่องไม่สอดคล้องกับความจำเป็นในการใช้ครูที่แท้จริง ไม่มีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐานของสถาบันผลิตครูที่ลดต่ำลง รัฐลงทุนด้านการผลิตครูต่ำ ขาดแคลนครูของสถาบันผลิตครูขาดหน่วยงานรับผิดชอบในการดูแลกำกับติดตามวางระบบการพัฒนาครูในภาพรวม ขาดฐานข้อมูลการพัฒนาครูทำให้เกิดความซับซ้อนในการพัฒนาครู การพัฒนาครูส่วนใหญ่เป็นการกำหนดจากนโยบายส่วนกลาง ซึ่งไม่มีการหาความจำเป็นที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงในห้องเรียนรวมทั้งเป็นการฝึกรูปแบบในห้องประชุมในโรงแรมซึ่งเป็นการดึงครูออกจากห้องเรียน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบที่สำคัญจากผลการศึกษาาระบบโรงเรียนคุณภาพชั้นนำระดับโลกของบริษัท Mckinsey and company โดยเซอร์ไมเคิล บาร์เบอร์ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับโรงเรียน คือ “คุณภาพของครูผู้สอน” ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การคัดคนที่เหมาะสมเพื่อเป็นครู 2) การพัฒนาให้ครูเป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ และ 3) การประกันระบบการจัดการเรียนการสอนที่ดีสำหรับนักเรียนทุกคน (Barber. 2008 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2556) ดังนั้น บทสรุปสำคัญคือ การปฏิรูปการศึกษาไม่มีวันสำเร็จถ้าไม่มีการปฏิรูปครู และคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558: หน้า 6)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้เห็นชัดว่าเกิดวิกฤตขึ้นในระบบการผลิตและพัฒนาครู แม้จะมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาในประเด็นต่างๆ ที่มุ่งให้เกิดสิทธิและโอกาสทางการศึกษาไปสู่ผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมมีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งการประเมินภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ไม่ได้สะท้อนถึงการแก้ไขวิกฤตของปัญหาการ

ผลิตและพัฒนาครูที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างแท้จริง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แสดงถึงปัญหาในระบบการศึกษาซึ่งมีกลไกสำคัญ คือ “ครู”

การขับเคลื่อนและวัตถุประสงค์ของโครงการ

จากสถานการณ์การผลิตครูของประเทศที่ต้องพบกับวิกฤตและสภาพปัญหาของระบบการผลิตครูจึงมีหน่วยงานต่างๆ จัดทำโครงการผลิตครูเพื่อคัดเลือกคนดีคนเก่งมาเรียนครูมีทุนการศึกษาให้ระหว่างการเรียนมีการจัดรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะความเป็นครู เพื่อให้ได้เป็นครูที่มีคุณภาพเมื่อสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดบรรจุเข้ารับราชการเป็นครูให้กับสถานศึกษาต่างๆ มาอย่างยาวนาน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. โครงการที่เริ่มดำเนินการก่อนการปฏิรูปการศึกษาในปี 2542 และเสร็จสิ้นแล้ว ได้แก่ โครงการแสวงหาช้างเผือก โครงการครูทายาท โครงการเร่งรัดผลิตและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) โครงการครูทายาท (ตชด.)

2. โครงการที่เริ่มดำเนินการก่อนการปฏิรูปการศึกษาในปี 2542 และปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่ ได้แก่ โครงการเพชรในตม โครงการผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.)

3. โครงการดำเนินการเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาในปี 2542 ได้แก่ โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) โครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่/มีอาชีพ

จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า โครงการผลิตครูต่างๆ ทั้งที่มีการให้ทุนการศึกษาและ/หรือการประกันการมีงานทำ ส่งผลให้สถาบันฝ่ายผลิตสามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ และเมื่อสำเร็จการศึกษารับราชการครูได้ตรงกับภูมิสำเนา ดังนั้น เพื่อให้การผลิตครูมีความเหมาะสมกับจำนวนที่จะใช้ และผลิตได้ตรงกับความต้องการ และเมื่อสำเร็จการศึกษารับราชการครูได้ตรงกับภูมิสำเนา ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาจึงเห็นควรจัดทำโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2559 - 2572) เพื่อคัดเลือกคนดีคนเก่งมาเรียนในระบบผลิตครูจำกัดรับที่มีคุณภาพในสถาบันผลิตครูที่มีคุณภาพ ให้ตรงสาขาวิชาตามความต้องการของผู้ใช้ และมีอัตราบรรจุเป็นข้าราชการครูในพื้นที่ภูมิสำเนาของผู้สำเร็จการศึกษา ในระหว่างการเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถาบันฝ่ายผลิตกับสถานศึกษาที่บรรจุผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และประสบความสำเร็จในการเป็นครูเพื่อไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ของการผลิตครู ดังนี้

1. เพื่อผลิตครูระบบจำกัดรับในสาขาและพื้นที่ที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาของประเทศไทย โดยมีงานวิจัยเป็นพื้นฐานรองรับการดำเนินงาน

2. เพื่อผลิตครูที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครูด้วยหลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติและการฝึกอบรมที่เข้มข้น

3. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติการสอนวิชาชีพครูในลักษณะเครือข่ายระหว่างคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์กับสถานศึกษา

ความหวัง (ใหม่) ของเด็กไทยในสถานศึกษา

จากสภาพการณ์ปัญหาและการขับเคลื่อนการผลิตรายดังกล่าว จึงกลายมาเป็นภาพสะท้อนที่ก่อเกิดความคาดหวังใหม่ในระบบการจัดการศึกษาที่มี “ครู” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ งานวิจัยของอัมมาร สยามวาลา และคณะ (2555) ที่ได้สรุปไว้ว่า “...ใจกลางของปัญหาการศึกษาไทยจึงไม่ใช่การขาดทรัพยากร แต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากรอันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” ของระบบการศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครอง นั่นเองการเริ่มการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาจึงต้องมุ่งตรงไปที่การสร้าง ความรับผิดชอบของผู้จัดการศึกษาทั้งภาครัฐ โรงเรียน และครู แล้วจึงหนุนเสริมด้วยมาตรการอื่น” และหนึ่งในปัจจัยซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยคือ “ครู” ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งหากมองถึงปัจจัยที่จะมาช่วยยกระดับ “คุณภาพของครู” ตามวัตถุประสงค์หลักของโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสอดคล้องกับงานวิจัยของนักการศึกษานั้น จะต้องส่งเสริมให้ “ครูให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งจะต้องเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงในตัวครูดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียน หรือ สถานศึกษาแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยบุคคลที่มาจากหลากหลายสถานที่ ย่อมไม่มีใครที่มีอะไรหรือคิดอะไรเหมือนกัน อีกทั้งยังมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การที่เราจะทำให้คนที่มีพื้นฐานที่ต่างกันเข้ากันได้นั้นเป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไปไม่ได้ หลักการทำงานหากจะให้เกิดความราบรื่น จะต้องเริ่มจากการรู้จักปรับตัวเราเพื่อเข้าหาสิ่งๆ นั้นให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวให้เข้ากับเจ้านายคนใหม่ เพื่อนร่วมงานใหม่หรือวิธีการทำงานใหม่ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ครูผู้สอนล้วนแล้วแต่ต้องมีจุดเริ่มต้นที่มาจากกรยินยอมที่จะปรับตัวแทบทั้งสิ้น ซึ่งในคู่มือการพัฒนาครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นระยะการเข้าสู่วิชาชีพ เครือข่ายสถาบัน) .าครูภูมิภาค ภาคเหนือตอนบนพ.ศ.2561: หน้า 4-7(ได้กำหนดบริบทแวดล้อมที่ครูผู้สอนจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วย ดังนี้

บริบทสถานศึกษา

ครู จะต้องมีความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับสถานศึกษาหรือเพื่อนร่วมงาน เพราะจะทำให้เราเข้าใจเขามากขึ้นและลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานได้ แต่จะมีวิธีการอย่างไรจึงจะทำให้คน

ที่ทำงานร่วมกับเรารับรู้และยอมรับในความพยายามของเรา ซึ่งวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. เปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ .เมื่อต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น แม้ว่าจะเป็นคนที่เราไม่คุ้นเคยมาก่อน เราก็ควรแสดงความเป็นมิตร เพื่อให้เขาอยากสอนงานเรา หรือทำงานร่วมกับเราด้วยความเต็มใจ หากเป็นไปได้ให้ใช้รอยยิ้มเป็นตัวช่วยให้เรากล้าที่จะพูดคุยกับเพื่อนคนใหม่และเปิดใจให้กว้าง อย่ามีอคติกับการเรียนรู้ บางคนจะรู้สึกว่าคุณเองก็มีความรู้ในงานที่ตัวเองทำอยู่แล้ว ทำไมจึงต้องไปเรียนรู้กับคนอื่นอีก ในการทำงานเป็นทีมเราต้องคิดว่าการทำงานร่วมกันคือ การแบ่งปันความรู้กัน ไม่ใช่การเอาความรู้มาอวดกัน หากเราเปิดใจให้กว้างเราจะได้รับความรู้ใหม่อีกมากมาย ซึ่งเราสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงานของตัวเองได้ อีกทั้งการเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ยังทำให้เราได้รับการยอมรับจากคนในทีมได้เร็วขึ้นด้วย

2. เรียนรู้และจดจำอย่างเป็นระบบ เมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาแล้ว เราต้อง . แล้วจึงค่อยๆ จดจำ เรียนรู้อย่างเป็น พยายามเรียนรู้ว่าสถานศึกษาของเรามีระบบการทำงานอย่างไร ระบบ ซึ่งในตอนแรกเราอาจจะทำได้ไม่ดี เนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับระบบ แต่ครั้งต่อๆ มาเราจะต้องทำงานให้ดีขึ้นมากกว่าเดิม โดยพยายามจดจำให้มากที่สุด แต่ในการเรียนรู้งานนั้นควรทำอย่างเป็นระบบ ทำความเข้าใจก่อน แล้วจึงเรียบเรียงออกมาจึงจะทำให้เราเข้าใจระบบการทำงานได้ง่ายขึ้น และจะทำให้เราทำงานร่วมกับสถานศึกษาได้ดีขึ้นและมีความสุข

3. ยอมรับคำวิจารณ์ เมื่อเกิดความผิดพลาดในการทำงาน จะต้องเปิดใจยอมรับคำ . วลา แต่ตัวพากษ์วิจารณ์ อันอาจจะเกิดคำวิพากษ์วิจารณ์การทำงานเกี่ยวกับการทำงานเกิดขึ้นได้ตลอด ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะต้องการตำหนิเพื่อให้เราได้รับความอับอาย แต่เพราะต้องการให้เรารับและเรียนรู้ข้อผิดพลาด เราจึงต้องเปิดใจให้กว้าง โดยไม่มีอคติ เพราะหากเรายังคงมีอคติเกิดขึ้นภายในใจเรา เรา จะไม่สามารถทำงาน เพราะเราจะรู้สึกว่าคุณกำลังโดนตำหนิหรือคิดว่าเราทำงานไม่ดี เราก็จะไม่สามารถเข้ากับสถานศึกษาได้ สิ่งที่เราควรทำคือการยอมรับคำวิจารณ์และนำมาปรับปรุงตัวเพื่อให้เราทำงานได้ดีขึ้น

4. ยอมรับความสามารถของคนอื่น การเชื่อว่าเราคือคนที่ทำงานเก่งที่สุด ดีที่สุดและมี . ศึกษาได้ค่อนข้างยาก เพราะเราจะไม่เชื่อว่าคนความสามารถมากกว่าคนอื่น ๆ จะทำให้เราเข้ากับสถานอื่นสามารถทำงานได้ดีหรืออาจจะทำงานผิดพลาดได้ หากคิดเช่นนั้นจะทำให้เราทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ไม่ได้

5. รับผิดชอบเมื่อเกิดความผิดพลาด หากเราต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งของความผิดพลาดในการ . ขอโทษ และพยายามอย่าตั้งต้นที่จะปฏิเสธหรือโยนความทำงาน สิ่งแรกที่เราควรทำคือ การกล่าวคำรับผิดชอบให้คนอื่น เพราะเราจะสูญเสียความเชื่อถือจากคนในสถานศึกษาได้ เราต้องยึดถ้อยยอมรับความผิดนั้น รับปากว่าจะแก้ไขความผิดพลาดนั้นอย่างไร และจะไม่ให้ความผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นอีกใน

อนาคต เมื่อเราทำงานผิดพลาดไม่ต้องพยายามที่จะหาข้อแก้ตัว แต่ให้พยายามหาข้อแก้ไข เพื่อให้งานที่ผิดพลาดนั้นดีขึ้น แล้วจำไว้เป็นบทเรียนว่าอะไรทำให้เกิดความผิดพลาด เพียงเท่านั้นก็จะทำให้เพื่อนร่วมสถาบันไว้วางใจให้เราทำงานเช่นเดิม

บริบทชุมชน

ในขณะเดียวกัน บทบาทของครูมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ครูต้องเข้าใจและยอมรับแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเด็กและชุมชนที่ดีพอ ครูมีบทบาทอย่างสำคัญในการก่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียนและชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่แผนกำหนดไว้ ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็ก พัฒนาการเด็กและชุมชนสิ่งแวดล้อมของเด็กให้ดีพอ ซึ่งสิ่งที่ครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจคือ สิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นผลต่อแนวทางดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในชุมชนนั้นๆ ต้องศึกษาทำความเข้าใจศีลธรรม (Moral) มาตรฐานทางจริยธรรม (Ethic) ที่ประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคลและกลุ่มคนในชุมชนนั้นๆ เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามร่วมมือกับชุมชน ครูต้องพิจารณาถึงสถาบันต่างๆ ของชุมชนว่าสถาบันต่างๆ เหล่านั้นเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร จะปรับปรุงแก้ปัญหายังไรได้บ้างเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่เด็ก

ครูจึงจำเป็นต้องใช้หลักการและความรู้ของวิชาสังคมวิทยา (Sociological Foundation) ในการทำความเข้าใจวัฒนธรรม ปรับปรุงให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระแสชีวิตทางด้านอาชีพ ส่งเสริมความรู้ ความชำนาญเฉพาะอย่างมีความร่วมมือกับความเจริญก้าวหน้าของอาชีพต่างๆ ปลุกฝังหน้าที่ความรับผิดชอบของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ประเทศและระหว่างประเทศ

ครูจะต้องศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ไป ของชุมชนและนำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตร เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในครอบครัว สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมภายนอกทั่วไปที่เป็นผลจากวัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของต่างชาติ ทั้งนี้ ครูจะต้องตระหนักถึงความเจริญทางสังคมของเด็กที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเด็กโดยการปรับตัว ดังนี้

1. เยี่ยมเยียนศึกษาปัญหาที่อยู่ของนักเรียนและที่ใกล้เคียง
2. ศึกษาพิจารณาชุมชนในฐานะที่เป็นแหล่งสำคัญของการขยายการเรียนรู้
3. เรียนรู้เกี่ยวกับเด็กให้มากที่สุดในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
4. ประเมินผลนักเรียนจากสภาพที่เป็นอยู่
5. ช่วยให้นักเรียนเจริญงอกงามพัฒนาไปในทางของเด็กเอง เมื่อเด็กมีความพร้อม
6. ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดหมายอันแท้จริงของการศึกษา
7. วางแผนจัดพิจารณาหลายๆ อย่าง หรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัญหาความร่วมมือเกี่ยวข้องกับเด็ก

8. จัดหลักสูตรให้แตกต่างกันและให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือให้เด็กได้เรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและให้เด็กเข้าใจสังคม

9. วางแผนจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนกันระหว่างบุคคลเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้กันมีความร่วมมือกันด้วยดีระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม

10. ให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมมือกัน

11. ต้องแก้ไขความอิจฉา ความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาและความรังเกียจต่อกันด้วยการให้นักเรียนเข้าใจ ข้อเท็จจริงของความแตกต่างระหว่างกัน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจดีต่อกัน ร่วมมือรักใคร่กัน มีเอกภาพในสังคม

12. ให้นักเรียนเจริญในด้านการสื่อสารร่วมมือกับผู้อื่น ทั้งในด้านการพูด การอ่าน การฟัง ให้รู้จักการแสดงออก ความต้องการและความสนใจของตนให้ชัดเจน

โดยครูต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง เพื่อให้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เป็นผลต่อความเจริญงอกงามของเด็กและความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ดังนี้

1. ครูจะต้องตระหนักเสมอว่า ชุมชนเป็นแหล่งสำคัญและมีค่าอย่างยิ่งต่อการเรียนของเด็ก ครูจะใช้ชุมชนและทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาได้ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีพอ และมีความร่วมมือกับชุมชนด้วย

2. ครูจะต้องระลึกเสมอว่า ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะนำชุมชนเข้ามาในโรงเรียนและนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เพราะเป็นผู้นำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนไปใช้ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงต่อนักเรียนและชุมชน ครูแต่ละคนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพราะครูต้องสัมพันธ์ติดต่อกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องติดต่อร่วมมือกับหน่วยงานองค์การต่างๆ ต้องใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการให้การศึกษาของโรงเรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในอันที่จะให้ชุมชนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายเข้าใจโรงเรียน แก้ปัญหาข้อข้องใจทั้งหลายของชุมชนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการที่ครูจะกระทำการกิจดังกล่าวให้ได้รับผลดีตามความต้องการนั้นครูจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในชีวิตของชุมชน เป็นการร่วมมือกับชุมชนในการทำสิ่งต่างๆ ที่เหมาะสมและถูกต้อง ในขณะเดียวกันครูจะต้องพยายามศึกษา ทำความเข้าใจชุมชน รู้ปัญหา ความต้องการของชุมชน รู้โครงสร้างของอำนาจการรวมกลุ่มของชุมชน โดยในแต่ละชุมชนมักจะประกอบไปด้วยบุคคลที่เป็นที่ยอมรับนับถือและเชื่อถือของผู้อื่นในลักษณะต่างๆ กัน บางชุมชนอาจมีความร่วมมือสามัคคีกันดี แต่บางชุมชนแตกแยกเป็นหมู่เป็นกลุ่ม ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างต่างๆ ของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือติดต่อและการวางตัวที่เหมาะสมของครู

2.2 การดำเนินชีวิตในส่วนตัวและด้านอาชีพของครูมีความสำคัญที่จะทำให้ชุมชนยอมรับนับถือในตัวครู ครูต้องคิดพิจารณาในการปรับปรุงวิถีชีวิตของตน วางแนวทางชีวิตและการงานของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดี ครูจะต้องไม่ดำเนินชีวิตสูงและแตกต่างจากชุมชนมากเกินไปจนกลายเป็นคนละพวกกับชุมชน ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถเข้ากับชุมชนได้ ครูควรใช้ความรู้ ความสามารถและความเฉลียวฉลาดปรับปรุงการดำเนินชีวิตของตนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนอยู่เสมอ

2.3 ครูจะต้องศรัทธาและภูมิใจในอาชีพของตน ครูต้องพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความเจริญก้าวหน้าในทางส่วนตัวและอาชีพ มีความมั่นใจในตนเอง คิดพิจารณาปรับปรุงตนเองและอาชีพให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ยึดมั่นในคุณธรรม ศีลธรรมและจรรยาบรรณของอาชีพทำตนให้เป็นที่รักเคารพเลื่อมใสศรัทธาของลูกศิษย์และบุคคลทั่วไป การที่ครูรู้สึกภูมิใจในอาชีพและรักในอาชีพย่อมไม่มีความรู้สึกด้อยน้อยเนื้อต่ำใจในการที่ตนเองเข้ามาประกอบอาชีพครู การติดต่อร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปในชุมชนก็เป็นไปด้วยดี ครูที่ขาดความรัก ความศรัทธาในชีพ ทำให้ขาดความภาคภูมิใจในอาชีพ รู้สึกด้อยในการประกอบอาชีพครู จะทำให้พยายามหลีกเลี่ยงจากการร่วมมือกับบุคคลในอาชีพอื่น รู้สึกไม่เท่าเทียมเขา รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ไม่พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและไม่ปรับปรุงอาชีพการงานของตน ประพฤติตนไปในทางที่ขัดกับศีลธรรมและจรรยาบรรณของอาชีพ ซึ่งเป็นผลเสียแก่การปฏิบัติงานของตนและสำคัญอย่างยิ่งก็คือ เป็นผลเสียแก่ “นักเรียน” ในการได้พบเห็นร่วมมือกับตัวอย่างที่ไม่ดีอยู่ตลอดเวลา

2.4 ครูจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ชุมชนเข้าใจงานของครู โรงเรียนและการศึกษา การที่โรงเรียนกับชุมชนจะเกิดความร่วมมือกันนั้น จะต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ดีของโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง

2.5 ครูจะต้องรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอยู่เสมอ เพราะว่าพ่อแม่ผู้ปกครองทุกคนย่อมอยากเห็นความเจริญก้าวหน้าของบุตรหลานของตน การแสดงออกในทางที่ดีของนักเรียนให้ปรากฏแก่พ่อแม่ผู้ปกครองนั้นเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองรับรู้ด้วยความพอใจและชื่นชมยินดี แต่อย่างไรก็ตาม เอกสารหนังสือหรือรายงานที่ครูแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างกว้างขวางนั้น นับเป็นสิ่งยืนยันอย่างสำคัญของโรงเรียน เช่นเดียวกันในการที่จะทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของโรงเรียน ยอมรับในผลงานและคุณค่าของโรงเรียน ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองพร้อมที่จะให้ความร่วมมือสร้างความร่วมมือติดต่อด้านสนับสนุนโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองพร้อมที่จะสนับสนุนร่วมมือติดต่อด้านสนับสนุนโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองจะสนับสนุนร่วมมือกับโรงเรียนแล้ว ยังเอาใจใส่บุตรหลานของตนยิ่งขึ้น ทำให้เป็นผลดียิ่งต่อพัฒนาการและความเจริญงอกงามของนักเรียน และพ่อแม่ผู้ปกครองเหล่านั้น จะเป็นบุคคลสำคัญในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนต่อไปด้วย

ดังนั้น การปรับตัวของครูให้เข้ากับบริบทสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่นถือว่ามีส่วนในการในการพัฒนาสังคมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ชุมชน โดยใช้หลักทางวิชาการในการเรียนรู้ชุมชน มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทำให้รับทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมถึงแหล่งเรียนรู้ของชุมชนนั้นๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ครูในการเรียนรู้ชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึงสิ่งที่ได้รับสามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนในเขตชุมชนได้เป็นอย่างดีและเป็นการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง รักในความเป็นไทย มีจิตอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ในสังคมหรือชุมชนสืบไป

การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและทักษะความเป็นครูเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ปัจจุบัน เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้าและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียน การสอนแบบใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาของ สุธเทพ ธรรมะตระกูล (2555) วิจารณ์ พานิช (2556) และวันวิสาข์ เคน (2556) ได้กล่าวถึง ครูในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก เปลี่ยนวิธี การสอนของครูจากบรรยายหน้าชั้น หรือเป็นครูสอนไปเป็นครูฝึก ฝึกการทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่นในชั้นเรียนให้แก่ศิษย์เป็นรายคนหรืออาจเรียกว่าเป็น “ครูติวเตอร์” ใช้เทคโนโลยีการเรียนที่เด็กสมัยใหม่ชอบ คือ ไอซีที (ICT) หรืออาจเรียกว่าเป็นการนำโลกของโรงเรียนเข้าสู่โลกของนักเรียนคือ โลกดิจิทัล เป็นต้น ทั้งนี้ แนวทางในการพัฒนาทักษะครูไทยในศตวรรษที่ 21 จำเป็นที่จะต้องประกอบด้วยทักษะ 7 ด้านได้แก่ 1) ทักษะในการตั้งคำถาม 2) ทักษะที่สอนให้เด็กหาความรู้ได้ด้วยตัวเองและด้วยการลงมือปฏิบัติ 3) ทักษะในการคัดเลือกความรู้ตามสภาพแวดล้อมจริง 4) ทักษะในการสร้างความรู้ 5) ทักษะให้ศิษย์คิดเป็นหรือตกผลึกทางความคิด 6) ทักษะในการประยุกต์ใช้ และ 7) ทักษะในการประเมินผล ในขณะเดียวกันครูต้องประกอบด้วยคุณลักษณะของครูยุคใหม่ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพด้านทักษะการสอน ด้านอารมณ์ และด้านความรู้ความสามารถสอดคล้องกับ ฅนอมพร เลหาจรัสแสง (ครูพันธุ์ C. [ออนไลน์]. 7 มีนาคม 2562) ได้เสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยในอนาคต (C-Teacher) ไว้อย่างน่าสนใจ 8 ประการ คือ

1. Content ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่แม่นในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอดแล้ว ก็ยากที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ

2. Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

3. Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้จากภายในตัวของผู้เรียนเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ซึ่งครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปพัฒนางานวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่ต้องการได้

4. Connectivity ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน

5. Collaboration ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะที่สำคัญอื่นๆ

6. Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อการนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

7. Creativity ในยุคสมัยนี้ครูต้องออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว

8. Caring ครูต้องมีจิตใจต่อนักเรียน แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อใจ ส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนรู้ตื่นตัวแบบผ่อนคลาย

ในขณะที่ อ่องจิต เมธยะประภาส (ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E-Teacher. [ออนไลน์]. 7 มีนาคม 2562) กล่าวบรรยายว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E-Teacher ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะของ C-Teacher ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. Experience ครูควรสร้างสรรค์และเรียนรู้การใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น Internet เป็นต้น

2. Extended ครูควรค้นหาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยเทคโนโลยี

3. Expanded ครูควรขยายผลความรู้เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนชุมชนโดยรวม

4. Exploration ครูควรค้นคว้าและเลือกเนื้อหาสาระ เอกสารหลักฐานอ้างอิงที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

5. Evaluation ครูควรเป็นนักประเมินที่ดี มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินผล และให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ เพราะไม่ใช่ทุกเทคโนโลยีจะใช้ได้กับการเรียนทุกรูปแบบ

6. End-User ครูควรเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายและสามารถเป็นผู้ใช้ปลายทางที่ดี เช่น สามารถ Browse ไป Website ได้ เป็นต้น

7. Enabler ครูควรสามารถนำเทคโนโลยี ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ มาใช้ในการสร้างบทเรียนสื่อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนมากขึ้น

8. Engagement เป็นลักษณะครูที่ให้ความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ

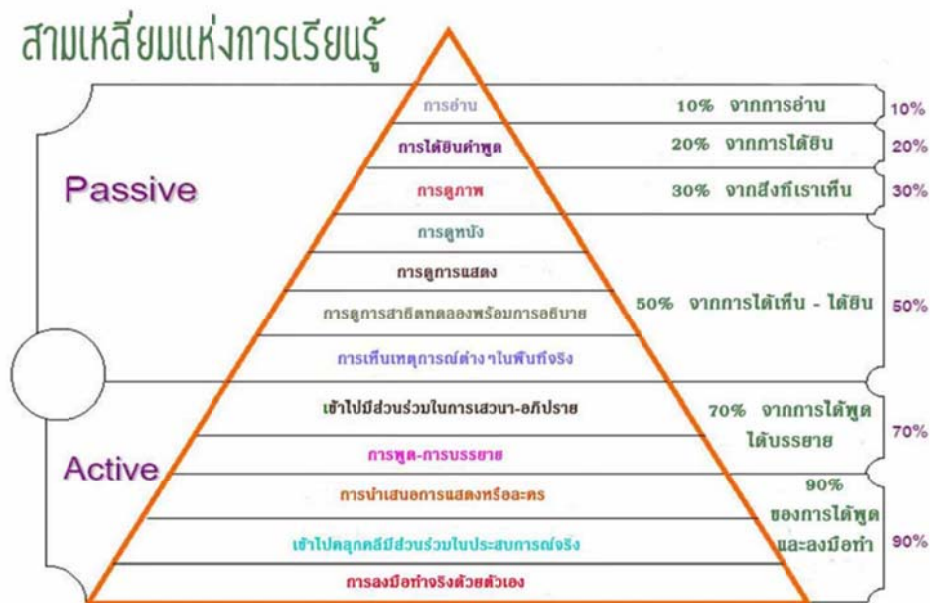
9. Efficient and Effective ครูที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นผู้ผลิต ผู้กระจาย และผู้ใช้ความรู้จาก e 8 ข้อข้างต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพและทักษะทั้ง C-Teacher และ E-Teacher นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูทำหน้าที่ วางแผน ออกแบบ ดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดการประเมินผลอย่างชัดเจนได้มาตรฐาน ซึ่งถือเป็นบทบาทและการพัฒนาครูที่จำเป็นอย่างยิ่งกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

การเปลี่ยนแปลงเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือที่เรียกว่า “Active Learning” นั้น เป็นคำที่คุ้นหูและใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศึกษาของไทย เป็นการเรียนรู้ที่เป็นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

จากการศึกษางานของ สนั่น กัลป์ปา (2551) ได้ให้คำจำกัดความของ Active Learning ว่าเป็นการเรียนแบบกระตือรือร้น ซึ่งคำดังกล่าวยังมีความหมายในแง่ของการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ในขณะที่ วิจารณ์ พานิช (2555) ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ (Passive Learning) เพราะกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้อยู่คงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า ซึ่งอธิบายได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สามเหลี่ยมแห่งการเรียนรู้

ที่มา : <http://www.krpu.com/homework/?p=15124>

โดยจากรูปจะเห็นได้ว่า กรวยแห่งการเรียนรู้นี้ได้แบ่งเป็น 2 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive Learning)

- 1.1 การเรียนรู้โดยการอ่าน ท่องจำ ผู้เรียนจะจำได้ในสิ่งที่เรียนเพียง 10%
- 1.2 การเรียนรู้โดยการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมอื่นในขณะที่ครูสอน เมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะจำได้เพียง 20%
- 1.3 หากในการเรียนการสอนผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นภาพประกอบด้วยก็จะทำให้ผลการเรียนรู้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 30%
- 1.4 กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่น การให้ดูภาพยนตร์ การสาธิตจัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ดู รวมทั้งการให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษา ดูงาน ก็ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น 40%

2. กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

- 2.1 ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ โดยสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ พัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ได้รับมอภิปรายให้ฝึกทักษะการสื่อสาร จะทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น 70%

2.2 การนำเสนอผลงานทางการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่างๆ จะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90%

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

- 1.1 ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน
- 1.2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
- 1.3 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- 1.4 เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พุด ฟัง คิด
- 1.5 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
- 1.6 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด
- 1.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
- 1.8 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.9 ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 1.10 ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้ความเชื่อพื้นฐานคือ การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์และแต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยใช้เทคนิคหรือกิจกรรมต่างๆ
3. เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป
4. ผู้สอนมีบทบาทอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning)

บทบาทของครูผู้สอน

ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ (2550) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนต่อการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
2. วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนรู้อย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม
3. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การอภิปรายและการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอนเพื่อนในชั้นเรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
5. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ท้าทายและให้โอกาสผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
7. ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับความสามารถในการแสดงออก และความคิดเห็นของผู้เรียน

รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ซึ่ง McKinney (2008) ได้เสนอรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดด้วยตนเอง เช่น รายบุคคล ประมาณ 2-3 นาที (Think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที (Pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (Share)
2. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-Led Review Sessions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา
3. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ผู้สอนนำเกมเข้ามาบูรณาการ ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงานหรือการประเมินผล

4. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียนหรือการร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม

5. การเรียนรู้แบบโต้เถียง (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม

6. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (Student Generated Exam Questions) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว

7. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research Proposals or Project) คือ การจัดการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้หรืออาจเรียกว่าเป็นการสอนแบบโครงงาน(Project-based Learning) หรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning)

8. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze Case Studies) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

9. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping Journals or Logs) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

10. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and Produce a Newsletter) คือ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่นๆ

11. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Concept Mapping) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิดเพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่นๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

12. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ละ 3-6 คน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ซึ่งการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น ต้องเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ได้เริ่มจากการแข่งขัน ซึ่งถ้าจะเป็นการแข่งขันต้องเป็นการแข่งขันกับตนเอง เพื่อให้ตนเองได้พัฒนาตามศักยภาพ เกิดความสุข ความมีชีวิตชีวาในจิตใจ และมีคุณภาพทั้งปัญญา

และจิตใจควบคู่กันไป โดยทางกลับกันการเรียนรู้แบบ Active Learning ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เอื้ออาทรต่อกัน ในขณะเดียวกันครู ต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรงลง แต่ไปเพิ่มบทบาทในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีส่วนช่วยในการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับผู้อื่น เพื่อสะท้อนความรู้ที่เกิดจากการเรียนและการปฏิบัติที่มีความหมายต่อผู้เรียน เพื่อสะท้อนความรู้ที่เกิดจากผู้เรียนอย่างแท้จริงมากขึ้นซึ่งผลที่ตามมาคือ คุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้เรียนที่ต้องเกิดขึ้นควบคู่กันไปในการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา หรือ การเรียนรู้แบบ Active Learning อย่างแท้จริง

สรุปและข้อเสนอแนะ

คุณภาพของการศึกษาที่ดีสำหรับคนยุคใหม่ไม่เหมือนการศึกษาเมื่อ 10-20 ปีที่แล้ว การศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ไปอย่างสิ้นเชิง ครูก็ต้องเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เมื่อตัวแปรของคุณภาพการศึกษามาอยู่ที่ “คุณภาพของครูผู้สอน” เป็นหลัก โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น) จึงกลายเป็นความหวังของวงการศึกษា สังคม และเด็กไทยในสถานศึกษาต่างๆ เพราะครูคืนถิ่นเป็นผลผลิตที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และเมื่อการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ ครูคืนถิ่นในฐานะครูผู้สอนต้องเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะความเป็นครูในตัวเองให้กล้าแกร่ง เพื่อจะเป็นองค์ความรู้และพลังที่ไปเปลี่ยนแปลงคุณภาพในตัวผู้เรียน โดยสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ครูต้องเปลี่ยนแปลงตนเองในหลักการนี้ มี 3 ประการคือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปรับตัว เพื่อสามารถเรียนรู้และเข้าอยู่ในสถานศึกษาและชุมชนได้ การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและทักษะความเป็นครู เพื่อให้พร้อมและสอดคล้องกับทักษะและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยจะต้องเปลี่ยนจุดสนใจหรือจุดเน้นจากการสอนไปเป็นเน้นที่การเรียนรู้ ต้องเรียนรู้และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนจัดให้แก่ผู้เรียนด้วย ครูเพื่อผู้เรียน (ศิษย์) จะต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ครูสอน” ไปเป็น “ครูฝึก” หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” และต้องเรียนรู้ทักษะในการทำหน้าที่นี้ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องหรือที่เรียกว่า PLC (Professional Learning Community) และครูคืนถิ่นในศตวรรษที่ 21 ต้องยึดหลักสอนน้อย เรียนมาก และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” ที่ครูสอนไม่ได้ แต่ผู้เรียนต้องเรียนเอง หรือว่าครูต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของผู้เรียนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า “ครูคืนถิ่น” จำเป็นต้องยอมที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อยกระดับคุณภาพความเป็นครูผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน (ศิษย์) อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้งานตั้งใจ ความพยายาม ความ

อดทน และต้องทำงานตลอดเวลา ซึ่งหากพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วก็คือภาระงานหน้าที่ความเป็นครูโดยตรง แม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เหนื่อยและยากลำบาก แต่เชื่อแน่ว่าจะได้รับผลงานของความเหน็ดเหนื่อยจะส่งผลคุ้มค่าในบั้นปลาย คือได้ชื่นชมกับความเจริญงอกงามของศิษย์ เพราะ “ความสำเร็จของศิษย์ คือรางวัลชีวิตของครู” ดังนั้น จึงเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับคุณภาพในตนเองให้สมกับคำว่า “ครูผู้เปลี่ยนแปลง” เพราะ “ครูคืนถิ่น คือ ความหวังของเด็กไทยในฐานะครูผู้เปลี่ยนแปลง”

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เครือข่ายสถาบันพัฒนาครูภูมิภาค ภาคเหนือตอนบน. (2561). คู่มือการพัฒนาครูในโรงการผลิตครู เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะการเข้าสู่วิชาชีพ. เชียงใหม่ : (เอกสารอัดสำเนา).
- เป็รื่อง กิจรัตน์ภร. (2554). กรอบความคิดในการจัดการศึกษากับการผลิตครูและการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บทความ. (เอกสารอัดสำเนา).
- วันวิสาข์ เคน. (2556). การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร :openwords.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพมหานคร :เอส อาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สนั่น กัลป์ปา. (2551). การพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุเทพ ธรรมะตระกูล. (2555). การศึกษาคุณลักษณะของครูยุคใหม่. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศ. กรุงเทพมหานคร :บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2559-2572). มปท. : (เอกสารอัดสำเนา).

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556) การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ : กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของ Active Learning. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://www.itie.org> [25 กุมภาพันธ์ 2562]
- ณอมพร เลาหจรัสแสง. ครูพันธ์ C. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://sornorinno.blogspot.com/2010/09/c-c-teacher.html>. [วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562]
- อ่องจิต เมธยะประภาส. ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E-Teacher. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.gotoknow.org/posts/589309> [7 มีนาคม 2562]
- Mckinney. S. E. (2008. January). “Developing teachers for high-poverty schools :The role of the internship experience.” Urban Education. 43 (1). 68-82.[Online]. Available : <http://www.eric.ed.gor>.